

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

Cantus Ecclesiastici origo. Quando coeperit Organorum usus. Olim plebs fidelis in Ecclesia canebat: tum instituti Cantores.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

*Cantus Ecclesiastici origo. Quando cœperit
Organorum usus. Olim plebs fidelis in
Ecclesia canebat: tum instituti
Cantores.*

XIX. **A** Primordiis Ecclesiæ psalmos & hymnos in conventu Fidelium decantatos fuisse Apostolus asserit ad Ephesios scribens cap. 5. loquentes vobismetipsis in psalmis & hymnis & canticis spiritualibus: quæ verba de mutuo & alterno cantu intelligenda esse Interpretes docent: nec sectarii audent negare hunc usum semper in Ecclesia viguisse. De hymnis & psalmis canendis, inquit August. epist. 119. c. 18. ipsius Domini & Apostolorum habemus documenta, & exempla, & præcepta. Uberrimè tractarunt hoc argumentum viri docti, quos cito in Tract. de Divina Psalmodia cap. 17. §. 2. n. 3. Sed & Plinius ethnicus scriptor de cantu primorum Christianorum testimonium perhibuit in epist. ad Trajanum, quæ eorum mores describens ait, solitos fuisse stato die ante lucem convenire, & carmen Christo quasi Deo dicere secum invicem, alterna videlicet modulatione. Quod autem Theodoretus lib. 4. hist. eccl. cap. 26. Ephrem Syro, & Augustinus lib. 9. confess. cap. 7. Ambrosio Mediolanensi ecclesiastici cantus originem tribuisse videntur, id explicat Theodoretus de hymnorum modulatione, & certa quadam harmonia, quam Ephrem ad Harmonii impias cantiones explodendas instituit: Ambrosius verò ad fidelium in Ecclesia excubantium consolationem hymnos & psalmos secundum morem orientalium partium cantari præcepit; quem morem à Mediolanensi Ecclesia ad alias penè omnes Occidentis migrasse asserit Augustinus: quod certè non absolute de cantu intelligi potest, quem semper usitatum fuisse constat, sed de modo canendi alternatim, quem Ambrosius introduxit, cæteri imitati sunt. Notabile est quod Synodus Antiochena ad S. Dionysium Papam apud Eusebium lib. 7. hist. c. 30. scripsit: nam inter scelera Pauli Samosatani refert; quod psalmos in honorem Domini Jesu Christi canis solitos, ex quo arguitur ecclesiastici cantus antiquitas, aboleverit, & mulieres magno Paschæ die psalmos quosdam in Ecclesia canere ad sui ipsius laudem instituerit. Postea labentibus annis musicæ vocali addita est organica sive instrumentalis tempore Vitaliani Papæ, ut plerique existimant, de cujus usu in Ecclesia disserui loco citato Divi-

næ Psalmodiæ num. 4. At in Galliis ignota fuisse organa ante Pipinum auctor est Sigebertus anno 766. referens à Constantino Imperatore ipsi dono missa; antea nunquam visa: idemque narrant Annales Metenses anno 757. Tempore Apostolorum & aliquot subsequentibus sæculis univèrsus fidelium cœtus Sacerdoti solemniter celebranti respondere, & simul cum clero psallere solebat, ut ex Liturgia S. Jacobi, & ex l. 8. Constitut. Apostolicarum manifestum est. Cyprianus l. de orat. Sacerdos, inquit, parat fratrum mentes dicendo Surfum corda, ut, dum respondet plebs Habemus ad Dominum, admonetur nihil aliud se, quàm Dominum cogitare debere. Justinus Martyr Apol. 2. idem asserit dicens, Præpositum preces fundere, & populum faustè acclamare Amen. Chrysostomus etiam hom. 36. in 1. ad Cor. Confirmat hunc morem dicens, conveniebant olim omnes & psallebant communiter. Hoc nunc quoque facimus. Et Hier. Præf. l. 2. comment. in ep. ad Gal. Romanæ plebis fidem laudat magno studio & frequentia ad Ecclesias & ad Martyrum sepulchra concurrentis, ubi, inquit, ad similitudinem cœlestis tonitruum Amen reboat. Cæsarius denique Arlaten. ut Cyprianus in ejus vita commemorat, compulit laicos & populares homines psalmos & hymnos promere, altaque & modulata voce instar clericorum alios græcè, alios latinè profas & antiphonas decantare, ne illis spatium suppeteret ad fabulas in Ecclesia effutiendas. Quia tamen vix fieri poterat, quin ecclesiasticæ harmoniæ contentus populi canentis imperitiâ turbaretur, Patres concilii Laodiceni c. 15. statuerunt, non oportere præter canonicos cantores qui suggestum ascendunt, & ex diptera seu membrana cantant, quod nos dicimus ex libro, non autem memoriter, alium quemlibet in Ecclesia psallere. Verùm hic canon non fuit ubique receptus, ut ex allatis Cæsarii & Chrysostomi testimoniis constat: idemque ipse Chrysostomus clariùs ostendit hom. 1. de verbis Isaïæ vidi Dominum, in qua acriter reprehendens psallentis populi cacophoniam & immodestiam, non eos ut fileant monet, sed ut scitè & modestè concinant. In Gallia popularis cantus consuetudinem sublata existimo paucis annis post Cæsarium: Synodus enim II. Turonen. 4. sancivit, ut laici secus altare, quo sacra mysteria celebrantur, inter clericos tam ad vigilias quàm ad Missas stare penitus non præsumant; sed pars illa, quæ à cancellis versus altare dividitur, choris tantum psallentium pateat clericorum.

Schola